

Aynı Popülasyondaki Farklı Yaş Başlangıçlarına Sahip Hastalardaki Gömülü Diş Prevalansının Karşılaştırılması

Comparison of the Prevalence of Impacted Teeth in Patients with Different Starting Ages in the Same Population

Hande ERENER^a , Volkan KAPLAN^b

^aTekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ortodonti AD, Tekirdağ, Türkiye

^aTekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Dentistry, Department of Orthodontics, Tekirdağ, Türkiye

^bTekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Ağız Diş ve Çene Cerrahisi, Tekirdağ, Türkiye

^bTekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Dentistry, Department of Oral and Maxillofacial Surgery, Tekirdağ, Türkiye

ÖZ

Amaç: Gömülü dişlerle ilgili farklı ülke, ırk ve popülasyonlarda yapılan çalışmaların farklı yaş başlangıçlarına veya yaş aralıklarına sahip olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, aynı popülasyondaki farklı yaş başlangıçlarına sahip hasta gruplarında gömülü diş görülme sıklığının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Bu retrospektif çalışma; 18 yaş ve üzeri (Grup 1), 22 yaş ve üzeri (Grup 2), 26 yaş ve üzeri (Grup 3) ve 31 yaş ve üzeri (Grup 4); her biri 400 farklı hasta radyografisi içeren 4 gruptan oluşturulmuştur. Hastaların panoramik radyografileri incelenerek gömülü kalmış dişleri kaydedilmiştir. Hastaların gömülü dişleri, cinsiyetleri ve yaşları belirlenip; gömülü dişlerin pozisyonları ve sayıları kayıt altına alınmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 20 paket programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Gruplardaki gömülü diş oranları sırasıyla %30.25, %34.00, %25.50 ve %24.25 olarak tespit edilmiştir. 2. ile 3. grup ve 2. ile 4. grup arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Gruplardaki toplam gömülü diş sayılarının grupların yaş ortalamaları arttıkça azaldığı görülmüştür. Gömülü diş bulunan hastaların cinsiyetler açısından karşılaştırılmasında erkekler arasında gruplar arası fark bulunmazken, kadınlar arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç: Farklı yaş başlangıçlarının gömülü diş görülme sıklığını saptamada farklılıklar oluşturduğu görülmüştür. Üçüncü molar dişlerin sürme sürecinin 26 yaşa kadar devam edebilmesi nedeniyle, yapılacak araştırmaların tüm dişlerin sürme yaşı göz önünde tutularak planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gömülü diş, İnsidans, Prevalans, Radyografi, Retrospektif

GİRİŞ

Gömülü diş, herhangi bir sebeple veya idiyopatik olarak normal bulunması gereken yer ve pozisyonunda sürme zamanında süremeyerek yumuşak doku ya da hem yumuşak doku hem de kemik doku ile tam veya kısmen örtülü olan dişlere verilen genel addır.¹⁻³

Dijital panoramik radyografiler tüm maksillofasial bölgenin görüntülenmesinde kullanılır. Gömülü dişlerin tespiti ile lokalizasyon ve pozisyonunun belirlenmesinde panoramik radyografiler diş hekimleri tarafından en sık kullanılan görüntüleme yöntemidir. Bu görüntüler, gömülü dişlerin uygun cerrahi yöntem ile çekilmelerinde veya sürdürülmesinde çene cerrahları ve ortodontistlere yardımcı olur.⁴⁻⁶

Ağız içinde en sık 3. molar dişler gömülü kalmaktadır. Bunları maksiller kaninler ve mandibular premolarlar izlemektedir.¹ Literatürde 3. molar dişlerin sürmesi ile ilgili farklı zaman aralıkları belirtilmektedir. Bu zaman aralıklarının 17-21, 17-25 veya 17-30 yaşlar arasında olduğunu gösteren çeşitli literatürler bulunmaktadır.⁷⁻¹⁰

Gömülü dişlerin farklı ülke, ırk ve popülasyonlarda değerlendirildiği pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalar incelendiğinde farklı yaş başlangıçlarına veya yaş aralıklarına sahip olduğu görülmektedir. Ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalarda farklı gömülü diş prevalansları ile üst ve alt çenede gömülü diş dağılımında farklılıklar saptanmıştır.¹¹⁻¹⁴

Araştırmalarda çok farklı yaş başlangıcı veya aralıklarının bulunması ve

ABSTRACT

Background: Studies about impacted teeth in different countries, races and populations are observed to have different starting ages or age ranges. This study aimed to compare the incidence of impacted teeth in patients groups with different starting ages at the same population.

Methods: This retrospective study was composed of 4 groups, each containing 400 different patient radiographs: 18 years old and over (Group 1), 22 years old and over (Group 2), 26 years old and over (Group 3) and 31 years old and over (Group 4). Panoramic radiographs of the patients were examined and impacted teeth were recorded. The impacted teeth, gender and ages of the patients were determined; the positions and numbers of impacted teeth were recorded. Statistical analyzes were performed with the SPSS 20 package program.

Results: The rates of impacted teeth in the groups were determined as 30.25%, 34.00%, 25.50% and 24.25%, respectively. A significant difference was found between the groups ($p<0.05$). The total number of impacted teeth in the groups decreased, as the average age of the groups increased. When comparing patients with impacted teeth in terms of gender, there was no difference between the groups among men, but a significant difference was found between women.

Conclusion: It was observed that different starting age caused differences in determining the incidence of impacted teeth. Since the eruption of third molars can continue up to 26 years of age, it is recommended that future studies should be planned considering the eruption age of all teeth.

Keywords: Impacted teeth, Incidence, Prevalence, Radiograph, Retrospective

aynı popülasyonda farklı yaş başlangıçlarına sahip hastaların incelendiği herhangi bir çalışma bulunmaması sebebiyle bu çalışma planlanmıştır. Bu çalışmanın hipotezi, bir popülasyonda gömülü diş görülme sıklığı değerlendirilirken incelenecek grubun yaş başlangıcı sonucu etkiler şeklindedir. Çalışmanın amacı aynı popülasyondaki farklı yaş başlangıçlarına sahip hastalarda gömülü diş görülme sıklığının karşılaştırılmasıdır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu retrospektif radyolojik çalışmada; Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Ağız ve Diş Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne 2022 Nisan ve 2023 Nisan tarihleri arasında başvurarak panoramik film çektiren (Carestream CS 8100 SC 4. nesil dijital panoramik sefalometrik röntgen sistemi, Carestream Dental LLC, Atlanta, GA, USA) hastaların kayıtlarından yararlanılmıştır. Çalışma; 18 yaş ve üzeri (Grup 1), 22 yaş ve üzeri (Grup 2), 26 yaş ve üzeri (Grup 3) ve 31 yaş ve üzeri (Grup 4); her biri 400 farklı hasta röntgeni içeren 4 gruptan oluşturulmuştur. Aynı hastadan 2. kez çekilen veya gömülü dişlerin net görülmediği radyografiler çalışma dışı bırakılmıştır. Hastaların panoramik radyografileri incelenerek üst ve alt çenede gömülü kalmış dişler kaydedilmiştir. Hastaların gömülü dişleri, cinsiyetleri ve yaşları belirlenip; dişlerin gömülü durumları ve sayıları kayıt altına alınmıştır (Resim 1). Gömülü durumları Pell-Gregory Sınıflamasından yararlanılarak belirlenmiştir. Pell ve Gregory; üçüncü molar dişleri hem ikinci molar dişlerin oklüzal düzlemi ile olan ilişkilerine göre hem de

Gönderilme Tarihi/Received: 20 Şubat, 2024

Kabul Tarihi/Accepted: 23 Nisan, 2024

Yayınlanma Tarihi/Published: 21 Nisan, 2025

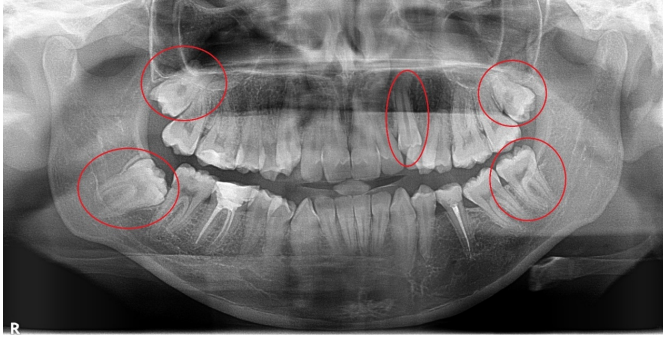
Atıf Bilgisi/Cite this article as: Eren H, Kaplan V. Aynı Popülasyondaki Farklı Yaş Başlangıçlarına Sahip Hastalardaki Gömülü Diş Prevalansının Karşılaştırılması. Selcuk Dent J 2025;12(1): 37-41 [Doi: 10.15311/selcukdentj.1440512](https://doi.org/10.15311/selcukdentj.1440512)

Sorumlu yazar/Corresponding Author: Hande ERENER

E-mail: handeeren@hotmial.com

[Doi: 10.15311/selcukdentj.1440512](https://doi.org/10.15311/selcukdentj.1440512)

üçüncü molar dişlerin meziodistal boyutunun ikinci molar dişlerin distali ve ramus ön kenarı arasındaki mesafeye göre sınıflandırmaktadır.¹⁵

Resim 1. Gömülü dişleri bulunan bir hastaya ait panoramik radyografi görüntüsü

Bu çalışma için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan onay alınmıştır (Araştırma Protokol No: 2023.101.05.20). Ulaşılan veriler görülme sıklığı, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre analiz edilmiştir.

İstatiksel analiz

Daha önceki yapılan çalışmalarda^{16,17}; gömülü dişe sahip olma oranının %40 ile %58.3 arasında değiştiği görülmüştür. Buna göre; çalışmada örneklem genişliği belirlenirken gömülü diş görülme oranı (p) %49, q=%51 olarak kabul edilmiştir.

Örneklem genişliği:

$n = [(p \times q) \times Z^2] / d^2$ eşitliği kullanılarak hesaplanmıştır (%95 güven düzeyinde %80 güç değeri için etki büyüklüğü, d, effect size=0.05; %5 hata için Z=1.96).

Buna göre $n = (0.49 \times 0.51 \times 1.96^2) / 0.05^2 \approx 384$ birey ile çalışılması gerekmektedir. Dolayısı ile bu çalışmada dışlama kriterleri göz önüne alındığında (yaş vb.) oluşabilecek muhtemel kayıplar için her grupta 400 bireyin röntgenleri incelenmiştir.

Üzerinde durulan özelliklerden kategorik değişkenler için tanımlayıcı istatistikler: yüzde ve sayı olarak ifade edilirken; sürekli değişkenler için ise Medyan, Maksimum ve Minimum, Standart Sapma ve Ortalama değerler olarak ifade edilmiştir. Kategorik değişkenler ile sürekli değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemede; varsayımların sağlanması durumunda varyans analizi, sağlanmaması durumunda Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Pearson korelasyon katsayıları sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde hesaplanmıştır. Ki-kare testi, kategorik değişkenlerin ilişkilerini belirlemede kullanılarak, gerektiği durumlarda Z testi ile oran karşılaştırması yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınarak SPSS 20 paket program (SPSS Inc. version 20, IL, USA)'ı ile yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışma her biri 400 hasta radyografisinden oluşan 4 farklı yaş başlangıcına sahip gruplar incelenerek yapılmıştır. Grup 1: 18-82 yaş (ort. 44.39 ± 15.21), grup 2: 22-85 yaş (ort. 45.77 ± 14.36), grup 3: 26-78 (ort. 47.88 ± 12.82) ve grup 4: 31-86 yaş (ort. 51.15 ± 12.09) aralığındaki hastalardan oluşmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Grupların yaş dağılımları

Grup	Sayı	Ortalama ± ss	Min.-Maks.
18 Yaş ve Üstü	400	44.39 ± 15.21	18-82
22 Yaş ve Üstü	400	45.77 ± 14.36	22-85
26 Yaş ve Üstü	400	47.88 ± 12.82	26-78
31 Yaş ve Üstü	400	51.15 ± 12.09	31-86

Cinsiyet dağılımı ise grup 1'de 213 kadın, 187 erkek; grup 2'de 216 kadın, 184 erkek; grup 3'te 197 kadın, 203 erkek ve grup 4'te 207 kadın, 193 erkekti. Gömülü dişi bulunan hastalar incelendiğinde, gruplarda hastaların cinsiyete göre benzer sayıda dağıldığı görülmüştür. Ancak yine de grup 1 ve 2 de kadınlar daha yüksek oranda iken, grup 3 ve 4 için erkekler yüksek oranda saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Gruplardaki hastaların cinsiyete göre dağılımı

Grup	Cinsiyet	Toplam hasta sayısı (%)	Gömülü dişi bulunan hasta sayısı (%)
18 Yaş ve Üstü	Kadın	213 (%53.25)	61 (%50.41)
	Erkek	187 (%46.75)	60 (%49.59)
	Toplam	400 (%100)	121 (%100)
22 Yaş ve Üstü	Kadın	216 (%54.00)	71 (%52.21)
	Erkek	184 (%46.00)	65 (%47.79)
	Toplam	400 (%100)	136 (%100)
26 Yaş ve Üstü	Kadın	197 (%49.25)	47 (%46.08)
	Erkek	203 (%50.75)	55 (%53.92)
	Toplam	400 (%100)	102 (%100)
31 Yaş ve Üstü	Kadın	207 (%51.75)	46 (%47.42)
	Erkek	193 (%48.25)	51 (%52.58)
	Toplam	400 (%100)	97 (%100)

Gruplardaki gömülü diş oranları sırasıyla %30.25, %34.00, %25.50 ve %24.25 olarak tespit edilmiştir. Toplam gömülü diş bulunan hasta sayısına göre, grup 2 ile grup 3 ve grup 2 ile grup 4 arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Gruplardaki gömülü diş bulunan hastaların cinsiyetler açısından karşılaştırılmasında erkekler arasında gruplar arası fark bulunmazken, kadınlar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Kadınlarda grup 2 ile grup 3 ve grup 2 ile grup 4 arasında anlamlı farklar bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 3).

Tablo 3. Gömülü dişi bulunan hastaların gruplar arası cinsiyet ve toplam hasta sayıları açısından karşılaştırılması

Grup	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
18 Yaş ve Üstü	61	60	121 (%30.25)
22 Yaş ve Üstü	71	65	136 (%34.00)
26 Yaş ve Üstü	47	55	102 (%25.50)
31 Yaş ve Üstü	46	51	97 (%24.25)

Kadın: p(1-2)= 0.342; p(1-3)= 0.270; p(1-4)= 0.130; p(2-3)*= 0.033; p(2-4)*= 0.010; p(3-4)= 0.696
Erkek: p(1-2)= 0.509; p(1-3)= 0.280; p(1-4)= 0.225; p(2-3)= 0.080; p(2-4)= 0.061; p(3-4)= 0.881
Toplam: p(1-2)= 0.256; p(1-3)= 0.134; p(1-4)= 0.056; p(2-3)*= 0.008; p(2-4)*= 0.002; p(3-4)= 0.683

Tüm gruplarda dişlerin gömülü kalma oranı sırasıyla mandibular üçüncü, maksiller üçüncü molar ve maksiller kanin dişler olarak tespit edilmiştir. Gruplardaki toplam gömülü diş sayılarının da grupların yaş ortalamaları arttıkça azaldığı görülmüştür (Tablo 4).

Tablo 4. Gömülü dişlerin dağılımları

Diş	18 Yaş ve Üstü	22 Yaş ve Üstü	26 Yaş ve Üstü	31 Yaş ve Üstü
	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)	Sayı (%)
Mandibular üçüncü molar	145 (%59.67)	165 (%71.12)	129 (%68.98)	99 (%63.06)
Maksiller üçüncü molar	87 (%35.80)	54 (%23.28)	52 (%27.81)	44 (%28.03)
Maksiller kanin	7 (%2.88)	8 (%3.45)	5 (%2.67)	10 (%6.37)
Mandibular kanin	2 (%0.82)	0 (%0.00)	0 (%0.00)	0 (%0.00)
Mandibular premolar	1 (%0.41)	0 (%0.00)	1 (%0.54)	0 (%0.00)
Maksiller premolar	0 (%0.00)	1 (%0.43)	0 (%0.00)	1 (%0.64)
Maksiller keser	0 (%0.00)	0 (%0.00)	0 (%0.00)	0 (%0.00)
Mandibular molarlar (1. ve 2.)	0 (%0.00)	1 (%0.43)	0 (%0.00)	1 (%0.64)
Maksiller molarlar (1. ve 2.)	0 (%0.00)	0 (%0.00)	0 (%0.00)	1 (%0.64)
Süpernumerer	1 (%0.41)	3 (%1.29)	0 (%0.00)	1 (%0.64)
Toplam	243 (%100)	232 (%100)	187 (%100)	157 (%100)

Gruplardaki gömülü mandibular üçüncü molar dişlerin sayıları karşılaştırıldığında: grup 1 ve 4 arasında ($p=0.001$), grup 2 ve 3 arasında ($p=0.014$), grup 2 ve 4 arasında ($p=0.001$), grup 3 ve 4 arasında ($p=0.025$) anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 5).

Gruplardaki gömülü maksiller üçüncü molar dişlerin sayıları karşılaştırıldığında: grup 1 ve 2 arasında ($p=0.001$), grup 1 ve 3 arasında ($p=0.001$) ve grup 1 ve 4 arasında ($p=0.001$) anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. En sık görülen gömülü dişlerin gruplar arası karşılaştırmaları

Diş	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4
Mandibular üçüncü molar	145 (%59.67)	165 (%71.12)	129 (%68.98)	99 (%63.06)
Maksiller üçüncü molar	87 (%35.80)	54 (%23.28)	52 (%27.81)	44 (%28.03)

^a $p(1-2)=0.178$; $p(1-3)=0.263$; $p(1-4)=0.001$; $p(2-3)=0.014$; $p(2-4)=0.001$; $p(3-4)=0.025$
^b $p(1-2)=0.001$; $p(1-3)=0.001$; $p(1-4)=0.001$; $p(2-3)=0.825$; $p(2-4)=0.256$; $p(3-4)=0.360$
 Grup 1: 18 yaş ve üstü, Grup 2: 22 yaş ve üstü, Grup 3: 26 yaş ve üstü, Grup 4: 31 yaş ve üstü

Tablo 6'da gruplar incelendiğinde genellikle mandibular üçüncü molar dişlerin daha çok yarı gömülü olduğu görülmüştür. Yalnızca 18 yaş ve üstü grupta tam gömülü daha yüksek oranda iken, 22 yaş ve üstü grupta yarı gömülü oranının belirgin oranda arttığı; 26 ve 31 yaş ile başlayan gruplarda ise tam ve yarı gömülü oranlarının yaklaşık olarak yarı yarıya olduğu saptanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Alt üçüncü molar dişlerin gömülülik durumları

	Tam Gömülü	Yarı Gömülü	Toplam
18 Yaş ve Üstü	82 (%56.55)	63 (%43.45)	145 (%100)
22 Yaş ve Üstü	59 (%35.76)	106 (%64.24)	165 (%100)
26 Yaş ve Üstü	63 (%48.84)	66 (%51.16)	129 (%100)
31 Yaş ve Üstü	49 (%49.49)	50 (%50.51)	99 (%100)
Genel Toplam	253 (%47.03)	285 (%52.97)	538 (%100)

Tüm gruplarda maksiller üçüncü molar dişlerin yüksek oranda tam gömülü olduğu görülmüştür. Bu oranın özellikle 18 yaş ve üstü grupta daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Maksiller üçüncü molar dişlerde de 22 yaş ve üstü grupta yarı gömülü oranı belirgin şekilde artmış, 26 ve 31 yaş ile başlayan gruplarda ise bu oran giderek azalmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Üst üçüncü molar dişlerin gömülülik durumları

	Tam Gömülü	Yarı Gömülü	Toplam
18 Yaş ve Üstü	84 (%96.55)	3 (%3.45)	87 (%100)
22 Yaş ve Üstü	47 (%87.04)	7 (%12.96)	54 (%100)
26 Yaş ve Üstü	47 (%90.38)	5 (%9.62)	52 (%100)
31 Yaş ve Üstü	41 (%93.18)	3 (%6.82)	44 (%100)
Genel Toplam	219 (%92.41)	18 (%7.59)	237 (%100)

TARTIŞMA

Literatür incelendiğinde genellikle araştırmacıların 18-30 arasında çok farklı yaş başlangıçları ile gömülü dişleri incelediği görülmektedir.^{8,13,18-22} Bu çalışmada literatürde farklı yaş başlangıçları göz önünde bulundurularak 4 farklı yaş başlangıcı içeren gruplar incelenmiştir.

Bazı araştırmacılar farklı yaş başlangıçlarının yanında inceledikleri hasta gruplarına 40-55 yaş aralığında üst sınır koymuşlardır.^{12,17,21,22} Bu çalışmada ise hem literatürde yaş için üst sınır konulmayan araştırmaların bulunması hem de yazarlarca gömülü diş varlığının dişin çekilmediği veya sürmediği süreçte hayat boyu gömülü kalabileceği düşünülerek üst sınır konulmamıştır.^{8,11,18,20-22}

Gömülü diş oranının araştırıldığı 18 yaş ve üstü hasta bulunan çalışmalar incelendiğinde; Damlar ve ark.²³ %41.8; Gisakis ve ark.¹¹ %35.8; Singh ve Chakrabarty²⁴ %33.6; Kaplan ve ark.²⁵ %44.5; Evirgen ve ark.²⁶ %23.56 gibi değişen oranlarda gömülü diş prevalansı elde etmişlerdir. Quek ve ark.²⁷ 20-40 yaş aralığındaki hastaların bulunduğu 3. molarların incelendiği çalışmalarında %68.6 gibi yüksek bir oranda gömülü diş saptanmıştır. Passi ve ark.²¹ ise çalışmalarında 20-55 yaş

aralığındaki hastalarda gömülü dişleri değerlendirmiş ve gömülü diş oranını %26.4 olarak saptamışlardır. İdris ve ark.⁸ ise 21- 50 yaş aralığındaki hastalarda yaptıkları çalışmada bu oranı %24.3 olarak elde etmişlerdir. Salam ve ark.¹⁹ ile Yıldırım ve Büyükgöze-Dindar¹⁴ 25 yaş ve üstü hastaları inceledikleri gömülü diş çalışmalarında gömülü oranını sırasıyla %22 ve %23; Venta ve ark.¹³ 30 yaş ve üstü hastaları inceledikleri gömülü diş çalışmasında gömülü oranını %21.9 olarak tespit etmişlerdir. Literatürde, özellikle başlangıç yaşı 18 ve 18'e yakın yaşlarda olan çalışmalardan elde edilen prevalanslardaki farklılıklar göze çarpmaktadır.

Farklı yaş başlangıçlarından oluşan gruplardaki gömülü oranlarının birlikte incelendiği bu çalışmada ise 18 ve 22 yaş başlangıçlarına sahip gruplarda sırasıyla oranlar %30.25 ve %34.00 iken, 26 ve 31 yaş başlangıçlarına sahip gruplarda oranlar sırasıyla %25.50 ve %24.25 olarak tespit edilmiştir. Yazarlar, gruplardaki gömülü diş bulunan hasta oranlarında farklılıklar görülmesini dişlerin 17-25 yaş aralığında sürme sürecindeki değişkenlikten kaynaklanabileceğini düşünmektedir. 26 yaş ve üzeri gruplarda ise gömülü diş bulunan hasta oranlarındaki azalışın sebebinin literatürle uyumlu olarak 26 yaşına kadar sürme zamanının devam etmesinin etkili olabileceğini düşünmektedirler.

Çeşitli çalışmalarda da üçüncü azı dişi sürmesinin 25 yaşına kadar devam edebileceği belirtilmiştir.^{14,28} Kruger ve ark.²⁸ 18-26 yaş arası üçüncü molar dişleri değerlendirdikleri longitudinal çalışmalarında, 18 yaşında gömülü olan dişlerin %33,7'sinin 26 yaşına kadar tamamen sürdüğünü, %31,4'ünün çekilmiş ve %13,1'inin de sürmediğini saptamıştır. Bu nedenle 18 yaşında radyografik olarak teşhis edilebilen bir gömülülik durumunun, üçüncü molar dişin profilaktik olarak çekilmesi için tek başına yeterli bir endikasyon olmadığını ve zaman verildiğinde önemli bir kısmının tamamen sürebileceği belirtilmiştir.²⁸

Çalışmalarda cinsiyete göre gömülü diş sıklığı değerlendirildiğinde kadın ve erkek arasında dağılımın yakın ama farklı oranlarda olduğu görülmüştür.^{8,11,13,14,29,30} 18 yaş üstü hastalarda inceleme yapan Gisakis ve ark.¹¹ %53.1 ve 21 yaş üstü hastalarda inceleme yapan İdris ve ark.⁸ %55.3 oranında kadınlarda daha yüksek oranda gömülü diş saptamışlardır. 25 yaş altı sınıırı ile hastaların değerlendirildiği benzer çalışmalarda ise erkekler daha yüksek oranda saptanmıştır.^{29,30} Bu çalışmada da literatüre uyumlu olarak grup 1 ve grup 2 de kadınlarda gömülü diş oranı daha yüksek iken, grup 3 ve grup 4 için erkekler yüksek oranda saptanmıştır.

Damlar ve ark.²³ çalışmalarında gömülü kalma sıklığını mandibular 3. molar diş (%64.7), maksiller 3. molar (%30.9) ve maksiller kanin (%3.1) sırasıyla elde etmişlerdir. Evirgen ve ark. da²⁶ gömülü dişler ve patolojilerini araştırdıkları çalışmalarında aynı dişlerde aynı sıralamayla gömülü kalma sıklığını saptamışlardır. Bu çalışmada da tüm gruplarda sırasıyla mandibular 3. molar, maksiller 3. molar ve maksiller kanin dişler en çok gömülü kalan dişlerdir. Gruplarda en çok gömülü kalan mandibular 3. molar dişlerin gömülü kalma oranı %59.67 ile %71.12 arasında değişmektedir.

Daha önceki çalışmalarda mandibular üçüncü molar dişler çoğunlukla yarı gömülü, maksiller üçüncü molar dişler ise tam gömülü olarak daha yüksek oranda tespit edilmiştir.^{25,29} Bu çalışmadaki gruplar incelendiğinde ise genellikle mandibular üçüncü molar dişlerin daha çok yarı gömülü olduğu görülmüştür. Yalnızca 18 yaş ve üstü grupta tam gömülü daha yüksek oranda iken, 22 yaş ve üstü grupta yarı gömülü oranının belirgin oranda arttığı; 26 ve 31 yaş ile başlayan gruplarda ise tam ve yarı gömülü oranlarının benzer şekilde yarı yarıya yakın olduğu saptanmıştır. Maksiller üçüncü molar dişlerin ise tüm gruplarda yüksek oranda tam gömülü olduğu görülmüştür. Bu oranın özellikle 18 yaş ve üstü grupta daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Maksiller üçüncü molar dişlerde de 22 yaş ve üstü grupta yarı gömülü oranı belirgin şekilde artmış, 26 ve 31 yaş ile başlayan gruplarda ise bu oran giderek azalmıştır.

SONUÇ

Bu çalışma aynı popülasyonda farklı yaş grupları incelenerek yapılmıştır. Farklı yaş başlangıçlarının gömülü diş görülme sıklığını etkilediği saptanmıştır ve çalışmanın hipotezini doğrular niteliktedir. Üçüncü molar dişlerin sürme sürecinin 26 yaşa kadar devam edebilmesi nedeniyle, daha sonra yapılacak araştırmaların tüm dişlerin sürme yayının sona erme zamanlarının dikkate alınarak planlanması önerilmektedir.

Teşekkür / Acknowledgements

Duygu Korkmaz Yalçın'a istatistiksel değerlendirme, Aytaç Salih Gümüş ve Tuğba Kaplan'a veri toplama sürecindeki değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

We would like to thank Duygu Korkmaz Yalçın for her statistical evaluation and Aytaç Salih Gümüş and Tuğba Kaplan for their valuable contributions during the data collection process.

Değerlendirme / Peer-Review

İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

Etik Beyan / Ethical statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

It is declared that during the preparation process of this study, scientific and ethical principles were followed and all the studies benefited are stated in the bibliography.

Benzerlik Taraması / Similarity scan

Yapıldı - ithenticate

Etik Bildirim / Ethical statement

dishekimligidergisi@selcuk.edu.tr

Telif Hakkı & Lisans / Copyright & License

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Finansman / Grant Support

Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. | The authors declared that this study has received no financial support.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir. | The authors have no conflict of interest to declare.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Çalışmanın Tasarlanması | Design of Study: HE (%60), VK (%40)

Veri Toplanması | Data Acquisition: HE (%60), VK (%40)

Veri Analizi | Data Analysis: HE (%40), VK (%60)

Makalenin Yazımı | Writing up: HE (%60), VK (%40)

Makale Gönderimi ve Revizyonu | Submission and Revision: HE (%80), VK (%20)

KAYNAKÇA

- Bishara SE, Andreasen G. Third molars: A review. *Am J of Orthod.* 1983;83(2):131-137.
- Ozan F, Yeler H, Yeler D. Mandibular gömülü daimî kanin diş ile ilişkili süpernumerer diş ve kompaund odontoma: Vaka raporu. *Atatürk Üniv Dis Hek Fak Derg.* 2005;15: 61-64.
- Mustafa AB. Prevalence of Impacted pre-molar teeth in college of dentistry, King Khalid University, Abha, Kingdom of Saudi Arabia. *J Int Oral Health.* 2015;7(6):1-3.
- Pell GJ, Gregory GT. Report on a ten-year study of a tooth division technique for the removal of impacted teeth. *Am J Orthod Oral Surg.* 1942;28:B660-666.
- Jose M, Varghese J. Panoramic radiograph a valuable diagnostic tool in dental practice-Report of three cases. *Int J Dental Clin.* 2011;3(4):47-49.
- Thirasupa N. Orthodontic management of a horizontally impacted maxillary incisor in an adolescent patient. *Am J Orthod Dentofacial Orthop.* 2023;163(1):126-136.
- Pursafar F, Salemi F, Dalband M, Khamverdi Z. Prevalence of impacted teeth and their radiographic signs in panoramic radiographs of patients referred to hamadan dental school in 2009. *J Dent Res.* 2011;3(1):21-27.
- Idris AM, Al-Mashraqi AA, Abidi NH, et al. Third molar impaction in the Jazan Region: evaluation of the prevalence and clinical presentation. *Saudi Dent J.* 2021;33(4):194-200.
- English JD, Akyalcin S, Peltomaki T, Litschel K. *Mosby's Orthodontic Review*, 2nd ed. Chapter 2: Developmet of the occlusion. Elsevier Health Sciences. 2014:17.
- Cobourne MT. Orthodontic management of the developing dentition. Chapter 1: Development of the Dentition. Springer. 2017:13.
- Gisakis IG, Palamidakis FD, Farmakis ETR, Kamberos G, Kamberos S. Prevalence of impacted teeth in a Greek population. *J Investig Clin Dent.* 2011;2(2):102-109.
- El-Khateeb SM, Arnout EA, Hifnawy T. Radiographic assessment of impacted teeth and associated pathosis prevalence: Pattern of occurrence at different ages in Saudi male in Western Saudi Arabia. *Saudi Med J.* 2015;36(8):973-979.
- Venta I, Vehkalahti MM, Huuonen S, Suominen AL. Prevalence of third molars determined by panoramic radiographs in a population-based survey of adult Finns. *Community Dent Oral Epidemiol.* 2020;48:208-214.
- Yıldırım H, Büyükgöze-Dindar M. Investigation of the prevalence of impacted third molars and the effects of eruption level and angulation on caries development by panoramic radiographs. *Med Oral Patol Oral Cir Bucal.* 2022;27(2):106-112.
- Xavier CRG, Dias-Ribeiro E, Ferreira-Rocha J, et al. Evaluation of the positions of impacted third molars according to the Winter and Pell & Gregory classifications in panoramic radiography. *Cir Traumatol Buco-Maxilo-fac* 2010;10(2):83-90.
- Gülşahi A. Gömülü üçüncü molar dişler üzerine retrospektif bir çalışma. *ADO Journal of Clin Sci.* 2007;1(2):9-11.
- Alfadil L, Almajed E. Prevalence of impacted third molars and the reason for extraction in Saudi Arabia. *Saudi Dent J.* 2020;32:262-268.
- Syed KB, Zaheer KB, Ibrahim M, Bagi MA, Assiri MA. Prevalence of impacted molar teeth among Saudi population in Asir region, Saudi Arabia-a retrospective study of 3 years. *J Int Oral Health.* 2013;5(1):43-47.
- Salam S, Bary A, Sayed A. Prevalence of impacted teeth and pattern of third molar impaction among Kerala population a cross sectional study. *J Pharm Bioallied Sci.* 2023;15(1):354-357.
- Jan A, Alsehaimey M, Mokhtar H, Jadu FM. Prevalence of impacted third molars in Jeddah, Saudi Arabia: a retrospective study. *J Am Sci.* 2014;10(10):1-4.
- Passi D, Singh G, Dutta S, et al. Study of pattern and prevalence of mandibular impacted third molar among Delhi-National Capital Region population with newer proposed classification of mandibular impacted third molar: A retrospective study. *Natl J Maxillofac Surg.* 2019;10(1):59-67.
- KalaiSelvan S, Ganesh SKN, Natesh P, Moorthy MS, Niazi TM, Babu SS. Prevalence and pattern of impacted mandibular third molar: An institution-based retrospective study. *J Pharm Bioallied Sci.* 2020;12(1):462-467.
- Damlar İ, Altan A, Tatlı U, Arpag OA. Hatay bölgesinde gömülü diş prevalansının retrospektif olarak incelenmesi. *Cukurova Med J.* 2014; 39(3):559-565.
- Singh M, Chakrabarty A. Prevalence of impacted teeth: Study of 500 patients. *Int J Sci Res.* 2016;5(1):1577-1580.
- Kaplan V, Çiğirim L, Güzel M. Van bölgesindeki yetişkin bireylerde gömülü diş görülme sıklığının belirlenmesi. *Van Sag Bil Derg* 2020;13(3):44-49.
- Evirgen Ş, Karaaslan F, Dikilitaş A. (2020). Gömülü dişler ve ilişkili patolojilerin radyografik değerlendirmesi. *Türkiye Klin Diş Hek Bilim Derg.* 2020;26(2):181-186.
- Quek SL, Tay CK, Tay KH, Toh SL, Lim KC. Pattern of third molar impaction in a Singapore Chinese population: a retrospective radiographic survey. *Int J Oral Maxillofac Surg.* 2003;32(5):548-552.
- Kruger E, Thomson WM, Konthasinghe P. Third molar outcomes from age 18 to 26: Findings from a population-based New Zealand longitudinal study. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod.* 2001;92(2):150-155.
- Jung YH, Cho BH. Prevalence of missing and impacted third molars in adults aged 25 years and above. *Imaging Sci Dent.* 2013;43(4):219-225.
- Sethuraman R. Prevalence of impacted third molar teeth and commonly extracted third molars: A cross-sectional study. *Int J Cranio Maxillofac Surg Rehab.* 2022;Article ID 22670358:1-7.